

THINKTANK
OCHRONA LUDNOŚCI

WDRAŻANIE PRZEPISÓW USTAWY O OCHRONIE LUDNOŚCI I OBRONIE CYWILNEJ W JEDNOSTKACH SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W POLSCE

RAPORT Z BADANIA

MARZEC 2026

Opis

Raport przedstawia kompleksową analizę wdrażania ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz Programu OLiOC na lata 2025–2026 na poziomie gmin i powiatów w Polsce. To pierwsze tak szerokie opracowanie oparte na zróżnicowanej próbie badawczej, obejmujące ocenę zasobów, finansowania, przygotowania instytucjonalnego samorządów oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, co pozwala na systemowe spojrzenie na realne możliwości i wyzwania wdrożeniowe.

Raport został przygotowany przez Think Tank PCK – jednostkę analityczno-badawczą działającą przy Centrum Pomocy Humanitarnej PCK w Lublinie, łączącą podejście badawcze z praktyką humanitarną. Badanie przeprowadzono w listopadzie 2025 r.

Kluczowe wnioski

GOTOWOŚĆ SAMORZĄDÓW NA KRYZYS

Ponad **75% gmin** i **60% powiatów** **nie jest pewnych** swojej gotowości na kryzys – a **22,1% urzędów gmin** oraz **21% starostw powiatowych** wprost przyznaje **brak gotowości**.

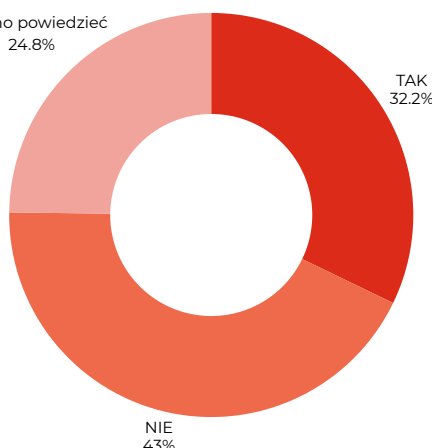
Samoocena gotowości jednostki do realizacji zadań z zakresu OLiOC

WSPÓŁPRACA Z NGO

Ponad **44% gmin** i **45% powiatów** **nie współpracuje** z organizacjami pozarządowymi w obszarach związanych z OLiOC, mimo że ponad **57% gmin** i **55% powiatów** otwarcie deklaruje, że **potrzebuje ich wsparcia**.

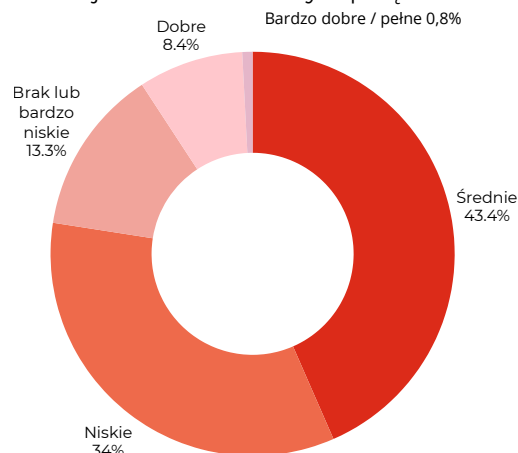
Czy jednostka współpracuje z NGO w obszarze OLiOC?

FINANSE I SPRZĘT

48,1% gmin oraz **41,9% powiatów** ocenia swoje wyposażenie jako **niskie** lub **bardzo niskie**, a ponad **61% gmin** i **48% powiatów** wskazuje finansowanie zadań ochrony ludności jako **niewystarczające** lub **zdecydowanie niewystarczające**.

Ocena poziomu wyposażenia jednostki w zasoby i sprzęt

■ Podsumowanie

Raport pokazuje, że gminy i powiaty znajdują się na etapie stopniowej adaptacji do nowych regulacji, wykazując wysoką deklaracyjną znajomość przepisów i świadomość znaczenia ochrony ludności, jednak zmagając się z istotnymi barierami organizacyjnymi, finansowymi i kadrowymi. Poziom przygotowania jest zróżnicowany i zależny od wielkości oraz zasobów jednostki, a najczęstsze problemy dotyczą braku stabilnego finansowania, niedoboru kadr, nieprecyzyjnych procedur oraz ograniczonych możliwości rozwoju infrastruktury ochronnej i planowania ewakuacji. Choć edukacja i szkolenia są uznawane za kluczowe dla budowania odporności społeczności lokalnych,

mają one często charakter incydentalny i rzadko obejmują szerokie grono mieszkańców. Współpraca z innymi JST i administracją rządową oceniana jest relatywnie dobrze, natomiast potencjał organizacji pozarządowych, w tym Ochotniczych Straży Pożarnych, nie jest w pełni wykorzystywany mimo deklarowanej gotowości do partnerstwa. Skuteczne wdrażanie ustawy wymaga zatem **systemowego wsparcia, doprecyzowania procedur, stabilnych źródeł finansowania, wzmocnienia kompetencji kadr oraz rozwoju trwałej współpracy międzysektorowej.**

■ Rekomendacje

Na podstawie wniosków z części empirycznej opracowano kompleksowe rekomendacje mające na celu zwiększenie efektywności działań samorządów, poprawę współpracy między jednostkami oraz lepsze wykorzystanie potencjału NGO, pogrupowane w sześć obszarów: **organizacyjne, kadrowe, finansowe, edukacyjne, międzyinstytucjonalne i współpracy z NGO.**

Skrócona wersja:

Dla gmin:

1. Standaryzacja procedur oraz jednoznaczne przypisanie odpowiedzialności za zadania z zakresu ochrony ludności.
2. Systematyczne szkolenia i rozwój kompetencji pracowników urzędów.
3. Uzupełnienie zasobów technicznych i infrastruktury ewakuacyjnej oraz aktualizacja planów ewakuacji i analiz ryzyka.
4. Priorytetowe ujęcie ochrony ludności w strukturach i dokumentach strategicznych oraz zapewnienie stabilnego finansowania.
5. Rozszerzenie edukacji i ćwiczeń dla mieszkańców oraz poprawa komunikacji kryzysowej.
6. Wzmocnienie współpracy z lokalnymi służbami, innymi JST i NGO, w tym formalizacja partnerstw oraz wsparcie finansowe NGO.

Dla powiatów:

1. Podnoszenie kompetencji kadr starostw oraz gotowości operacyjnej, regularna ocena zasobów i aktualizacja procedur.
2. Priorytetowe planowanie ochrony ludności, zapewnienie stabilnego finansowania oraz dostępności obiektów ochronnych.
3. Regularne szkolenia i ćwiczenia praktyczne, edukacja mieszkańców oraz rozwój skutecznej komunikacji kryzysowej.
4. Wzmacnianie współpracy z lokalnymi organizacjami, innymi JST i WCZK poprzez formalne procedury i wspólne działania.
5. Systematyczne angażowanie NGO w działania operacyjne, edukacyjne i prewencyjne oraz rozwój partnerstw międzysektorowych.

■ Zeskanuj kod QR i pobierz cały raport

